

آنادولو مجموعه کی

محمد رابع زماننده آنادولو	احمد رفیق
ملی تارخیزک اسمی	مکرمین جلیل
ازینق	علمی ضیا
(لادیک) لی محمد افندی	رؤف یکتا
مناظرالعوالم	حامد سعری
پوت	نجیم الدین جلیل
شعرلرینه نظر آکوهری	محمد خالد
صاجلاک	حبیب فاضل
آنادولو عرفی ودستانلری	علمی ضیا
دیار بکره	اسماعیل نامی
آنادولوده مرزعی ساحلر	محمد شرف

ناشری : آنادولی قومانییت نشریات شرکتی

ایران کاغذ و کتابت و نشریات

محمد رابع زمانده آنادولو [*]

آناطولو ، عثمانلی اداره سنه کیردیکی تاریخنن اعتباراً ، مهم برعمران کورمه مشدی . یوللر مقفود ، کوپلر پریشان ، خلق زوربار آلنده بازچه ایدی . آناطولو ایالتلری ، استانبولدن کونده ریلن والیر ایچون بر ما کلدی . پایتخنن والیک ویا قاضیق صاتین آلانلر ، ویردکلری رشوتی آناطولو خلقتک رزقندن ولقمه سنیدن چقارمایه چالیشیرلردی . خلق ، پاشالارک صاریجه لری ولوندری آلنده زبوندی . بودور ، ایشیرلرک و آبازه حسنلرک آناطولوده حکم سوردکلری دوردی . آناطولو اوزرنده استانبولک هیج بر حکمی یوقدی . سرایی قیزلر آغاسی دیو سلیمان آغا اداره ایدیوردی . آغالر سلطتی هنوز ختامه ایرمشدی . سرایک یکانه حاکمه سی ، ترخان سلطاندی . محمد رابع ، دولت ایشلرنن اکلا یاجق بریاشده دکلدی . رشوتی علنیدی ، بعضاً ، تحصیلدارلر معرفتیه بیله طوپلانیلردی .

« دنیای بکر »

نرده کوردم یوزیکی ،
کیجه کی ، کوندوزکی ؟
قلم دیسک ای شهر ،
ایچمده جوشان نهر
سنسک بعضاً ، طانیرم ،
بن سندن اوتانیرم .
اوتانیرم بن سندن ،
چونکه حسلی سیننه کدن
اوزاغم سنه لردر .
بو هجرانه تحمل
ایتمور خسته کوکل ،
بنی سندن آیران
قط نه در ، نه لردر ؟

مالتیه : ۲۵ آغستوس ۱۳۳۹

اسماعیل نامی

استانبولده وزرانک ذوقلرینه و سفاهتلینه صرف ایتدکلری پارالر همان کاملاً آناطولودن تحصیل ایدیلردی . اولاتکالیف عرفیه ، عوارض دیوانیه ، غایت آغیردی . ثانیاً آناطولو خلقتک باشنه بلاولان سپاهی آغالری ده ذخیره بها ، سلامت آخچه - سی نامیه اهلیدن خرچلق طوپلارلردی .

آناطولونک کوردیکی زوربارلرک اک مهملرنن بری ، ایشیرپاشا ایدی . ایشیر ، جاهل و ظالمدی . بونکه برابر ، حقلی ایشلرده یاپدینی یوق دکلدی : بکتاش آغا ، سرایی و استانبول تجارتی آووجی ایچنه آلدینی زمانلر قویونلرینک محافظه سی مسئله - سندن دولایی آقره منلاسنی قتل ایتدیرمشدی . ایشیرایسه بکتاش آغانک رقیبی وباریشماز بردشمنیدی .

[*] احمد رفیق بک انجندیک لطفلرینه ایلک فورمه لریمزک طبعندن صوکر مظهر اولدیمز ایچون بومقاله بی صوک فورمه منزه درجه مجبور اولدق . بوندن دولایی هم استاده ، هم ده قائلیمز اعتداز ایدره زه .

بكتاشك استانبولده قتلدن صوكرآ ، (آنقره) يه كلير كلز ، منلاي اولدورن « یدی
سکز نفر کسنه یی اللری باغلو میدان سیاسته » کتیرمشدی .

— باقه . سز نیچون بكتاش دیدکلری متغلبه نك تحریك واقفانده بناء اصدار اولمش
امری بیلورکن کور اوغلی که حلب پایه سیله علمادن بر دتین منلا ایکن قتلنه جرأت
ایتدیکز ؟ دیدی . ابشیره کیمسه جواب ویره مده دی . ابشیر ، جلاده اشارت ایتدی :
— کس شونلری .

ایچلرندن ایلک اول عبدالله بکی چو کرتدی . عبدالله بک رجا ایتک ایسته دی . ابشیر :
— سولیمته ملعونی . اور بوینی . دییه باغیردی . بونک اوزرینه عبدالله بک « باشی
قالدیروب » :

— هی پاشا هی ! اور بوینی دیرسن . اوررلر اما ، بن اشکی باغلمزدن اول سن
دخی کلورسن . دیدی . ابشیر ، هیچ طورینی بوزمادی :

— کور اوغلی اشکنی باغلمه دن اشته سن وارده یورسن . دیه مقابله ایتدی .
ابشیر ، آنقره اعیانی ، قلعه دزدارینی و کتخداسنی کسیدرمکه قالمادی . آنقره
یکیکچریلرندن ده اون بش بیک غروش (امان بها) ایسته دی .

— یا ویررلر ، یا جمله سی قتل اولنورلر . دیدی . بوپارایی ده آلمایه موفق اولدی .
ابشیر ، هان بوتون جواره حاکمدی . اسکیشهر و جوارینه متسلملر کوندریور ،
امرلرینی سرعتله اجرا ایتدیریوردی . « دولت علیه طرفندن نظام تدبیر و اتفاق رأی
اولدینیچون خلق دخی متحیر اولوب خوفلرندن مطاوعت کوسترلردی » .

ابشیرک مقصدی حقی احقاق دکلدی . « مهر شریف » ی آلدی ایتک ایچون ترخان
سلطانک وزیرلرینه قارشى نفوذینی کوسترمکدی . فقط بونفوذک فلا کتلیرینی آنا طولو
خلق چکیوردی . « رعایا » نك شو صورتله ظلمه اوغرامسی ، استانبول رجالی ایچون
هیچ بر اهمیتی حائر دکلدی . آغالر سلطنتنده عین ذهنیت جاری دکلیدی ؟ آبازه
حسن ، آنا طولوی پریشان ایده جکنی ایما ایده رک آغالر تظلمکار سوزلر سوبله دیک
زمان ، آلدینی جواب نه ایدی ؟

— وارسون ، بوندن کیتسونده ، استرسه آنا طولوی آتسه یاقسون .
فقط استانبولک سفاهت و دبدبه سنی تأمین ایدن ، آتسه یاقلمسند بئس کورولمه یین
آنا طولو خلقدی . آنا طولو خلقی استانبول وقعه نویسیرلرینک لسانده « ترك سترك »

« آياغی چارقلو ترك » ، « آنا طولیدن وسائر بلاددن گلش ابلهلر » ، « برسورو اتراك » تعبيرلرله ياد ايديليردی .

اوزمانلر دونانماده قوللاسيلان (فورسه) لر ، دشمن ساحللرندن ويا كيلرندن آلينان « كافرلر » دی . بونلره « فورسه كافرلری » دنيوردی . سيراك سفاقت وارتناسی ايلترلده قوت ، اردو و دونانماده نصرت اثری بيراقاديغی زمانلر ، قاليونلری چكمك ايچون « فورسه كافرلری » ده بولونماز اولشدی . دولت رجالی بوكاده چاره بولديلر . آناتولودن استانبوله كلن بچاره توركلری « فورسه كافرلری » ريئه قاليونلرده وچكديرلرده كورك محكومی ايتمه قرار ويريديلر .

نعما دييوركه : « اول زمانلرده برقاچ مقدم ناسنه كمنه لر وار ایدی . چارشو وپازارده آناتولودن وسائر بلاددن گلش ابلهلر و كورك يابه ايشسز مغفللری آرايوب شكار ايدرلردی . اول امردن آشنالق وحالته كوره دوستلق عرض ايدوب : كل شهبازم ، كل ، بر بابا چورباسی ايچلم ديوب خانه سنه ياخود بازارده بر كباجی دكانه صوقوب اطعام واسقادن صكره وافر مصاحبت ايله منزله كتوروب خدمتنده اولان خذله يه اشارت ايدوب اول بچاره يي قاپوب منزلك ايچنده اولان اسير زندانه طوپارليوب پرانغه يه اورر ، بو وجهله هر مقدم دونانما قالقنجه وافر كورك يابه پيدا ايدوب سفينه لر قالقنجه حق وقت كيجه ايله اول بچاره لری چيقاروب سفينه لره تولدرلر . كيجه شكایت ايتسون . دونانما عودته دكين كورك چكوب عودتده صاغ قالانلره كوركی اجرتی ديو برقاچ غروش ویرر ايمش . بو ظلم قيسج مرحوم كوپريلي محمد پاشا و قته دك متداول ايمش . الله رحمت ايله . وزير مشاراليهك آثار حسنه لرندن بری دخی بو قاعده سيئني محو ايدوب مقدم نامنه اولنلری رفع ايتدكلريدر . حتی اول دامه دوشن بعض اتراك نجه حكايات غريبه و تقليدات و مضحكه لری يازان بيننده آلآن سويلنور » (جلد ۵ ، ص ۲۰۱) .

*
**

آناتولی خلقی بو صورته آولاتان وزرا ، جاهل و مرثی خذله دن عبارتدی . « صدرين » مرتبه سنه ارتقا ایدن علما ايسه ، اك كریه سوزلرله يكدیكریني تحقير ايتمكدن ضيقلمازلردی . بونلرك نظرنده يكانه دوشونجه ، موقعلرینی محافظه ، آرپه قلرینی تأمین و ثروتلرینی تزديدن عبارتدی .

او صيرالرده كريد سفری بوتون فجايعيله بر دوامدی . وزير اعظم كورجی محمد

پاشانك كریده بردوناما كونده ریشی واردی كه ، شایان حیرتدی . او دورده دونانماك قوتی قرق قادرغه دن عبارتدی . فقط ایالتلره وضع اولونان عوارضله آنجق اوتوز قادرغهك مرتبائی تأمین اولونابیلردی . قصوری ده استانبول جوارنده کی دیلنجیلردن ویکارلردن زوریه تأمین اولونوردی . پارا یوقدی . او درجه ده كه ، دولت ایچون اون قادرغه بی بیه دوناتمق امکان خارجنده ایدی . رضاسیله کورکچی یازیلان کیمسه یوقدی . وزیر اعظم ، « زنجفلی اوغلی کبی برمسخره بی حیائی » متسلم تعیین ایتمش ، روم ایلینه کوندرمشدی . زنجفلی اوغلی بوراده پارا تدارك ایده جکدی . قپودان پاشا استانبولدن همه حال حقه جقدی . وزیر اعظم ، قپودان پاشایی چاغیردی .

— سن فلان ساحله واروب یناشدقده زنجفلی زاده محصللردن شو قدر کیسه بی آلوب کتوروب سکا تسلیم ایتك اوزره اصمرلنشدن . دیدی . قپودان پاشا حیرتله ایچده قالدی :

— دولتلو بونه سوزدر ؟ بوش لقلقی ایله دونما نیجه کیده ؟

— سنن بریوردق قولسون ، سکا نه دیرلرسه او یله ایله . بومحاجهك محلی دکلدر .

قپودان پاشا جواب ویرمك ایسته دی . وزیر اعظم فنا حالدده حدتلدی :

— سنك باشك كسوب چوننده آصارم . وسوزیمی دیکلر بر آدمی قپودان ایدرم .

دیدی ، مسئله بی بو صورتله قاپاتدی .

وزیر اعظمه قپودان پاشا بیننده کی صمیمیت بو درجه ده اولدوغی کبی ، خواجه

زاده مسعود افندی کی علماده روم ایلی فاضیعسکری خنی افندی یه ایجابنده ؟

— بره قزلباش قوجه .

دیمکدن صیقلمازلردی . آناطولو خلقی ، استانبولده بو ذهنیت بو تربیه ایله

پاشایان ، خاصلر و آربالقلر یاغما ایدن دولت ارکانی آلدنه باز نیچه ایدی . بونلر آناطولو

خلقی قطعاً دوشونمزله ، موقعلرینی تزلزله اوغراتاجق زوربارلی باشلرندن دفع ایتك

ایچون آناطولویه مسلط ایدرلری . مثلاً ، ابشیره (حلب) ، آبازیه تورکمان ویوده .

لنی ، خادم قرنداشی حسن آغایه بوز اولوس ویوده لنی بو اندیشه لرله ویرلمشدی ، حتی

بونلردن اوفاق بر شکایت بهانه ایدیلیر ، ایالتلری بر قاچ کیسه رشوت مقابلنده باشقه برینه

ویریلردی . او زمان آناطولو خلقی ایکی رقیبک منفعت حرصیله مصادمه سی یوزندن

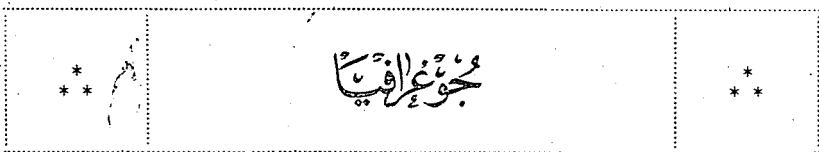
یوزلرجه انسان غائب ایدردی .

آناطولویه تعیین ایدیهك رجال ایچون مزیت وحسن اداره آراندینی یوقدی .

بورالر کوندريله جك آداملر ، خلقى اداره ايچون کوندرلزدى ؛ صوميق ايچون کوندريليردى . داهلر طوغروسى ايلتير ، خقيقه برابر ، مثلا حلواخانه دن چيقمه اوسته رضوانه ، چوالجى حسن پاشايه ساتيليردى . اوسته رضوان ، خادم قرنداش حسن آغادن صوگرا ، بوز اولوسه تعيين اولوندوغى زمان ، چاوش اوغلى محمد پاشا ، حقنده شو سوزلرى سويله مشدى :

— بو رضوان بنم خدمتكارم ايدى . حلواخانه دن سكر وعسل سرقه سيله سرمايه نائل اولش بر زهر زقوم خبشيدر . تركمانى اكا ويريرسه كز فته احداشه سبب اولوز . فقط ، فته احداثى استانبول رجالتك امورنده دكلدى . مثلا او صرلرده قرمان بكار بكيسى قوشجى حسن پاشا ، سلفى ده چوالجى حسن پاشا ايدى . آناطولو خلقى ، بو صورتله عصر لرجه قوشجىلر ك وچوالجىلر ك صاريجه لرى ولوندرلى النده پريشان اولدى .

اصم رفيع

آنادرلوده مرزغى ساهرل

يوردميزده خصوصى بر ايصيتمه منطقه سى يوقدر . ايصيتمه نك آنادرلوده انتشار وتوسع ساحه سنى يعنى جوغرافياسنى مطالعه ايچون بورانك طيعى - مياهى خريطه سنى تدقيق ايتك لازم كلير . ياراتيلدقلى زماندنبرى كندى حالنده آقان نهرلر ك يانلرنده مختلف صورتلرله بريكن ، دوز حوضه لرده طويلانان دورغون صولر قى ييلرنده اوطوران خلق ايچون دائمى بر ايصيتمه انتان منبعيدر . يالكز ، بويه مرزغى محللرده بولونان ايصيتمه ناقلى آنوفه لار باتاقلقلر ك سكر يوز مترو محيطنده كى ساحه نك خارجيه مرتفع ، بناء عليه جريان هوايه معروض محللرده ياشايمازلر .

آنادرلوده ايصيتمه منطقه لرى مطالعه ايچون بونك ايرماق ، چاى ، دره لرك منصبلرنده احداث ايتدكلرى باتاقلقلره ياقين شهر وقصبه لرده كى تاثيراتنى نظراعتباره آملاليدر . فقط بوتأثيراتى آكلامق ، اصولى دائره سنده حاضر لائمش ايستاتستيقلر ك وجودينه متوقفدر كه ،